

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ
ОСВІТИ»

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В
ОСВЕНЦІМІ

УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК В М. ЕЛЬБЛОНГ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА

AKADEMIA
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево
16 травня 2024 року

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «16» травня 2024 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 488 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВИТИ

БАБЛЮК В. М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ».....	14
БАРНА Х.В., ДЕЛЕГАН М.Ю. СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВИТІ УКРАЇНИ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ.....	16
БАРНА Х.В., ПАВЛЮК М.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСОБИСТІСНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗМІН В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	18
БАРНА Х.В., ПОКИНЯ К.Є. МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ: СТРАТЕГІЇ ТА ВИКЛИКИ.....	20
БАРНА Х.В., ТЕСЛЕНКО О.О. СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ: ВІД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ ДО МОЛОДІЖНОЇ ІНІЦІАТИВИ.....	22
БАРНА Х.В., ФЕДУЛОВА О.Б. СТРАТЕГІЇ МАТЕМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВИТІ УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ТА ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ.....	24
БЕРДАР Н.В., КУШНІР І.І. СУТНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗМІН У ЗАКЛАДІ ОСВИТИ.....	27
БОБИРЄВА О.С., ЛУКІЯНЧИН Н.А. ХАРАКТЕРИСТИКА ФЕНОМЕНУ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВИХ СТУДІЯХ.....	29
БОБИРЄВА О.С., СЕРДЕНКО А.-М.В. ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА.....	31
ГОНЧАРУК Н. В., ПОНОМАРЕНКО Ю. С., БРИЖАК Н. Ю. ГРА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ГПД.....	33
ГУСТІ М. В., КОМАР О. В., БРИЖАК Н. Ю. ГУРТКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОДИН ІЗ РІЗНОВИДІВ ПОЗАКЛАСНОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ РОБОТИ.....	35
НЕСТЕРУК А. А., ЧОРНОМОРЕЦЬ А. О., БРИЖАК Н. Ю. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З БАТЬКАМИ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	38
ВОЛОЩУК В.С., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: МЕТА І ЗАВДАННЯ..	40
ГАВРИШКО С. Г., ГОБАН Н. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СПРИТНОСТІ, ЯК ФІЗИЧНОЇ ЯКОСТІ.....	42
ГАВРИШКО С. Г., ДАНКО О. ШУТКА М.М. ОЦІНЮВАННЯ ТЕХНІКИ ВИКОНАННЯ ВОЛОДІННЯ М'ЯЧЕМ У НАПАДІ В ГРІ БАСКЕТБОЛ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	45
ГАВРИШКО С. Г., КРИЧФАЛУШІЙ Б. ОРГАНІЗАЦІЯ ФОРМ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	47
ГАВРИШКО С. Г., ФАРКОВЕЦЬ М. УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	49
ГАНГУР Г. В., ХОМА О. М. СПІВПРАЦЯ ВЧИТЕЛЯ Й АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ	

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

УДК 373.2.015.31:57.081.1:005.336.2:001.8

БОБИРЄВА О.С.,
доктор філософії,
асистент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти
та освітнього менеджменту,
Мукачівський державний університет
ЛУКІЯНЧИН Н.А.,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальність 012 Дошкільна освіта,
Мукачівський державний університет

ХАРАКТЕРИСТИКА ФЕНОМЕНУ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВИХ СТУДІЯХ

Дошкільний вік є найбільш сенситивним періодом для формування основ світобачення та надає широкі можливості для виховання любові до природи, дбайливого ставлення до неї. Як зазначає З. Плохій, «об'єкти та явища природи завдяки своїй виразності й динаміці привертають увагу дітей дошкільного віку й викликають зацікавленість, що сприяє позитивному емоційному ставленню до них. Водночас духовна взаємодія з природою має значний вплив на розвиток особистості, а також її мотиваційної сфери у ставленні до природного довкілля» [3]. Авторка переконана, що у період дошкільного віку «дитина «відкрита» тому, що її оточує. Природа сприймається дітьми цілісно. Але це ще не означає, що вони розуміють екологічну взаємозалежність між усіма її компонентами. Грамотна організація дорослим простору впізнання світу допомагає дитині зрозуміти життя у його цінності, значенні. Для того щоб усвідомити значення світу, необхідно спочатку побачити, тобто відчути, роздивитися і лише потім зрозуміти сенс та цінність життя. З цих вражень-переживань починається рух дитини до розуміння себе як невід'ємної частини всесвітньої та національної культури» [5, с.67].

Враховуючи вищезазначене, вагомим постає питання формування у дітей дошкільного віку природничо-екологічної компетентності, яка визначена Базовим компонентом дошкільної освіти (далі – БК) однією із ключових для сучасної дошкільної освіти. Так, освітній напрям «Дитина в природному довкіллі» БК декларує природничо-екологічну компетентність як «здатність дитини до доцільної поведінки в різних життєвих ситуаціях, що ґрунтується на емоційно-ціннісному ставленні до природи, знаннях її законів та формується у просторі пізнавальної, дослідницької, трудової, ігрової діяльності» [4]. У документі щодо цієї компетентності представлено: емоційно-ціннісне ставлення дитини (виявляє інтерес до пізнання природи рідного краю, близького оточення, своєї держави України, цікавиться об'єктами і явищами планети Земля і видимих об'єктів Космосу. Емоційно реагує на природне довкілля; демонструє повагу до різних форм життя; позитивно реагує на ситуації взаємодії з різними об'єктами природи. Виявляє інтерес і готовність до діяльності, що забезпечує пізнання

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

природи і формування навичок доцільної поведінки); перелік відповідних знань та навички, що свідчать про її сформованість [4].

Природничо-екологічна компетентність дитини-дошкільника трактується Г. Беленькою та співавторами як «складник його життєвої компетентності – становить конкретні знання про природу, позитивне емоційно-ціннісне ставлення до її компонентів, обізнаність із правилами природокористування та їх дотримання, іншими словами, включає три компоненти: інтелектуальний (когнітивний), емоційно-ціннісний та діяльнісно-практичний» [1]. У свою чергу А. Іскрижицька та О. Сорочинська розуміють цю компетентність як «важливу складову частини культури поведінки; здатність дошкільників проявляти себе в різних життєвих ситуаціях, які пов'язані зі ставленням до навколишнього середовища, до живих організмів, до законів природи» [2]. Погоджуємося, що «найбільш сприятливим періодом для формування природничо-екологічної компетентності є дошкільний вік, бо на основі цієї компетентності будуються інші. Не менш важлива роль стоїть перед батьками, адже важливо, щоб батьки подавали приклад, стимулювали до виконання певних правил поведінки в природі, самі того дотримуючись». Автори акцентують увагу на тому, що для формування природничо-екологічної компетентності у дітей старшого дошкільного віку слід використовувати ігрові технології, а саме: дидактичні ігри (спрямовані на формування відповідних знань, умінь та навичок про довкілля); настільно-друковані ігри (передбачають дію із зображеннями. За допомогою цих ігор дошкільники уточнюють та систематизують свої уявлення, знання про навколишнє середовище); словесні ігри (активізують розумову діяльність, мислення); сюжетно-рольові, режисерські, театралізовані, будівельно-конструктивні ігри – тобто ігри за задумом дітей [2].

Отже, аналіз вітчизняних наукових студій показав посилення уваги до проблеми формування природничо-екологічної компетентності дитини-дошкільника. Оскільки сучасне глобалізоване суспільство характеризується загостренням глобальних екологічних проблем, агресивним ставленням людства до природи та ін., то саме екологічна освіта, виховання любові та бережливого ставлення до природи у найменших громадян покликані сприяти їхньому вирішенню.

Література:

1. Беленька Г. В. Науменко Т. С., Половіна О. В. Дошкільнятам про світ природи: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. 115 с.
2. Іскрижицька А., Сорочинська О. Формування природничо-екологічної компетентності у дітей старшого дошкільного віку засобами ігрових технологій. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/35437/1/Стаття%20Сорочинська%2С%20Іскрижицька.pdf>
3. Плохій З.П. Я і Світ навколо: особистісно орієнтований підхід у формуванні ставлення дошкільнят до природи. Дошкільне виховання. 2008. № 7. С. 8-11.
4. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція. Наказ МОН України № 33 від 12.01.2021 р. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

5. Формуємо у старших дошкільників цілісне світобачення : навчально-методичний посібник / Авт. кол-в: Кононко О.Л., Луценко В.О., Нечай С.П., Плохій З.П., Сидельникова О.Д., Старченко В.А., Терещенко О.П., Шелестова Л.В., Якименко Л.Ю. К. : «Імекс-ЛТД». 260 с.

УДК 373.2.015.31:303.4:001.8

БОБИРЄВА О.С.,
доктор філософії,
асистент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти
та освітнього менеджменту,
Мукачівський державний університет
СЕРДЕНКО А.-М.В.,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 012 Дошкільна освіта,
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Сучасні діти живуть і розвиваються в суспільстві, яке однією з головних цінностей вважає не стільки володіння певним обсягом знань, скільки розвинену здатність самостійно їх здобувати, вільно ними оперувати, творчо та самостійно застосовувати. Саме тому пріоритетним для вітчизняної дошкільної освіти постає завдання підготовки активного дослідника, створення розвивального освітнього середовища, орієнтованого на організацію дослідницької діяльності дітей. Відповідно, вагомого значення набуває освітній напрям Базового компоненту дошкільної освіти «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», у якому визначено інтегровану компетентність: сенсорно-пізнавальну, логіко-математичну, дослідницьку. Таке об'єднання, як вважають науковці, не випадкове. У Стандарті ця компетентність характеризується як здатність дитини використовувати власну сенсорну систему в процесі логіко-математичної і дослідницької діяльності. Складники інтегрованої компетентності – сенсорно-пізнавальний, логіко-математичний і дослідницький, співіснують у прямій залежності один від одного і водночас утворюють своєрідний ланцюг [2, с.11]. Автори методичних рекомендацій до оновленого Державного стандарту стверджують, що «першоосновою формування сенсорно-пізнавальної, логіко-математичної, дослідницької компетентності є створення інтерактивного розвивального середовища як ігрового поля для активної діяльності дитини-дошкільника. Пізнавальна діяльність дитини в інтерактивному розвивальному середовищі має відбуватися в поєднанні різних видів дитячої активності з пріоритетом математичних завдань, пошуково-творчої роботи дітей, їхньої самоосвіти та духовним саморозвитком на засадах загальнолюдських і загальнокультурних цінностей, забезпечувати перетворення сенсорних, логіко-математичних, дослідницьких уявлень та елементарних достовірних знань на стійкі переконання, практичні дії тощо» [2, с.13-14]. Погоджуємося, що підсумком розширеної, збагаченої пізнавальної діяльності є сенсорно-

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>